

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

Н.К. Аубакирова

Шетелдерде бухгалтерлік есепті жүргізудің салыстырылмалы талдауы

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

6В04103 «Есеп және аудит»

Қарағанды 2023

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

**Қорғауға жіберіледі:
Бухгалтерлік есеп және аудит
кафедрасының меңгерушісі,
э.ғ.д., профессор
_____ В.И. Березюк**

«__» _____ 2023 ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

**«Шетелдерде бухгалтерлік есепті жүргізудің салыстырылмалы
талдауы» тақырыбына**

6B04103 «Есеп және аудит» білім беру бағдарламасы бойынша

Студент УА-20-1ск

_____
(ҚОЛЫ)

Н.К. Аубакирова

**Ғылыми жетекіші,
э.ғ.к., профессор**

_____
(ҚОЛЫ)

К.С.Мадиева

Қарағанды 2023

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті
Факультет: қашықтан оқыту
кафедра: Бухгалтерлік есеп және аудит
6В04103 - Есеп және аудит білім беру бағдарламасы

БЕКІТЕМІН

Бухгалтерлік есеп және аудит
кафедрасының меңгерушісі
э.ғ.д., профессор Березюк В.И.

«__» қантар 2023 жыл

ДИПЛОМ ЖҰМЫСЫНА ТАПСЫРМА

Студент: Аубакирова Назым Куанышевна
(тегі, аты-жөні)

1. Жұмыстың тақырыбы: «Шетелдерде бухгалтерлік есепті жүргізудің салыстырылмалы талдауы» 2022 жыл «27» желтоқсан №777 с университет бұйырығымен бекітілді
2. Аяқталған жұмысты тапсыру мерзімі 10 мамыр 2023 жыл
3. Жұмысқа пайдаланылған негізгі мәліметтер «ГидроТехСнаб Астана» ЖШС Қарағанды қаласы бойынша филиалы.
4. Диплом жұмысында зерттеуге жататын сұрақтар тізімі немесе дипломдық жұмыстың қысқаша мазмұны:
  1. БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ
  2. ҚАЗАҚСТАНДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ҚҰРАМЫ МЕН МАЗМҰНЫ
  3. ШЕТ ЕЛДЕРДЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

5. Ұсынылатын негізгі әдебиеттер:

- 1 «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы» 2007 жылғы 28 ақпандағы № 234-ІІІ Қазақстан Республикасының Заңы.
- 2 «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексы) Қазақстан Республикасының заңы. – 01.01.2023 жыл
- 3 Мадиева К.С. Халықаралық есеп. Оқу құралы.- Қарағанды.- 2018.-132 б
- 4 Нидлз Б.И. и др. Принципы бухгалтерского учета / Нидлз Б., Андерсон., Колдуэлл Д.; Пер.у с англ./ Под ред. Соколова Я.В. - М.: Финансы и статистика, 1998 г. – 496с.
- 5 Мазуренко, А.А. Зарубежный бухгалтерский учет и аудит: Учебное пособие / А.А. Мазуренко. - М.: КноРус, 2017. - 95 с.
- 6 Гуляев, Н.С. Основные модели бухгалтерского учета и анализа в зарубежных странах: учеб. пособие / Н.С. Гуляев, Н.С. Ветрова. - М.: КНОРУС, 2004. – С
- 7 Жарикова, Л.А. Бухгалтерский учет и отчетность в зарубежных странах: учеб. пособие / Л.А. Жарикова. - Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2008. - с. 7.

6. Жоба (жұмыс) бойынша кеңес беруші (оларға қатысты жоба (жұмыс) бөлімдерін көрсетуімен)

Бөлім	Кеңес беруші	Мерзімдер	Қолы

ДИПЛОМ ЖҰМЫСЫН ӘЗІРЛЕУ КЕСТЕСІ

№	Бөлімдер атауы, зерттелетін сұрақтар тізімі	Ғылыми жетекшіге көрсету мерзімі	Ескертулер
1	Кіріспе жазу	қантар 2023	
2	I –ші тарауды жазу	қантар 2023	
3	II –ші тарауды жазу	ақпан 2023	
4	III –ші тарауды жазу	наурыз 2023	
5	Қорытындыны жазу	наурыз 2023	
6	Дипломдық жұмысты безендіру	сәуір 2023	
7	Ғылыми жетекшіден дипломдық жұмысқа пікір алу	сәуір 2023	
8	Power Point презентациясын, баяндамалар, сызбалар, кестелер, т.б. дайындау.	мамыр 2023	
9	Антиплагиат.кеу жүйесінен дипломдық жұмысты тексеру	11 мамыр 2023	
10	Дипломдық жұмысты қорғау	мамыр 2023	

Тапсырманың берілген уақыты қантар 2023 жыл

Бітіру жұмысының ғылыми жетекшісі

_____
(қолы)

Мадиева К.С.

Тапсырманы орындауға қабылдаған студент

_____
(қолы)

Аубакирова Н.К.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	6
1 БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	8
1.1 Бухгалтерлік есептің жалпы сипаттамасы.....	8
1.2 Бухгалтерлік есеп модельдері	9
1.3. Бухгалтерлік есеп жүйелерінің ерекшелігін анықтайтын факторларды талдау	22
2 ҚАЗАҚСТАНДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ҚҰРАМЫ МЕН МАЗМҰНЫ	29
2.1 Қазақстанда бухгалтерлік есептің құрамы	29
2.2. Қазақстандағы бухгалтерлік есепті реттеу	37
2.3. «ГидроТехСнаб Астана» ЖШС бухгалтерлік есебін талдау	38
3 ШЕТ ЕЛДЕРДЕГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП	41
3.1. Бухгалтерлік есеп негіздерін түсіндіру: АҚШ тәжірибесі	41
3.2 Өзбекстанда бухгалтерлік есепті дамыту	47
3.3. ҚХР-дағы бухгалтерлік есеп туралы заңнама	48
ҚОРЫТЫНДЫ	54
ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	58

КІРІСПЕ

Бүгінгі таңда Қазақстанның алдында тұрған маңызды міндеттердің бірі - шаруашылық жүргізуші субъектілерді халықаралық қоғамдастыққа біріктіру. Бұл процестің негізгі элементі шетелдік серіктестердің қазақстандық кәсіпорындарға деген сенімін арттыру болып табылады. Сонымен қатар, жақында Қазақстан дүниежүзілік сауда ұйымының мүшесі болды.

Соңғы жылдары елге шетелдік инвестициялар ағыны айтарлықтай өсті және несиелік қызмет саласы кеңейді. Қазақстанның ірі мұнай компаниялары, Казатомпром және басқалары оларды одан әрі дамыту үшін қажетті шетелдік капиталды тарту үшін бірқатар практикалық қадамдар жасады. Әлемдік экономиканың жаһандану процестері интеграцияға қатысатын барлық елдерде бухгалтерлік есепті құрудың халықаралық бірыңғай принциптерін әзірлеуді қажет етеді.

Өз қызметінің нәтижесінде кез келген кәсіпорын қандай да бір шаруашылық операцияларды жүзеге асырады, қандай да бір шешімдер қабылдайды. Мұндай іс-әрекеттердің барлығы дерлік бухгалтерлік есепте көрінеді. Бухгалтерлік есеп - бұл есепті кезеңдегі кәсіпорынның қаржылық-шаруашылық қызметінің нәтижелерін сипаттайтын, бухгалтерлік және басқа да есеп түрлерінен алынған мәліметтер жиынтығы. Бұл кәсіпорынды басқару құралы және сонымен бірге экономикалық қызмет туралы ақпаратты жалпылау және ұсыну әдісі [1, 10б.].

Есеп беру экономикалық ақпарат жүйесінде маңызды функционалды рөл атқарады. Ол бухгалтерлік есептің барлық түрлерінің ақпаратын біріктіреді және басқару объектілері ақпаратты қабылдауға ыңғайлы кестелер түрінде ұсынылады. Әдістемелік және ұйымдастырушылық тұрғыдан есеп беру бухгалтерлік есептің бүкіл жүйесінің ажырамас элементі болып табылады және есеп процесінің соңғы кезеңі болып табылады, бұл ондағы қалыптасқан көрсеткіштердің бастапқы құжаттамамен және есеп регистрлерімен органикалық бірлігін анықтайды. Нарықтық қатынастарға көшу кезінде реттеудің барлық деңгейлерінде қазақстандық есептіліктің шетелдік стандарттарға сәйкестігі туралы мәселелер жиі қозғалады. Ұлттық бухгалтерлік есеп жүйесін халықаралық деңгейде бухгалтерлік есепті үйлестірудің негізгі тенденцияларымен байланыстыру, ұлттық бухгалтерлік есеп жүйесін ХҚЕС-пен толық сәйкестендіру немесе бухгалтерлік есеп жүйесін ұлттық реттеуде ХҚЕС-ты өлшеп пайдалану туралы мәселелер шешілмеген күйінде қалып отыр. Мұндай белгісіздік өзі тандалған тақырыптың өзектілігін көрсетеді. Бұл дипломдық жұмыста Қазақстан Республикасы мен шет елдердің заңнамасындағы соңғы өзгерістерге сәйкес бухгалтерлік (қаржылық) есептілік, бухгалтерлік есептің мәні қарастырылады.

Бұл жұмыстың мақсаты - Қазақстанда және шетелде есеп беру тәртібін зерттеу, салыстырмалы сипаттама беру және ресейлік және батыстық стандарттардың артықшылықтарын анықтау.